

คุณลักษณะเพลงกล่อมลูก 4 ภาคของไทย FEATURES OF 4 REGIONS LULLABY OF THAILAND

วิทยา ศรีผ่อง¹ นพคุณ สูดประเสริฐ² สุพรรณิ เหลือบุญชู³
Wittaya Sripong¹ Nopphakoon Sudprasert² Suphanni Luaboonchuand³

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง คุณลักษณะเพลงกล่อมลูก 4 ภาคของไทย มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาภูมิบท บทบาท คุณค่า และความสำคัญของเพลงกล่อมลูก และเพื่อศึกษาทำนอง ระดับเสียง จังหวะ ฉันทลักษณ์ และสำเนียงภาษาของเพลงกล่อมลูก ใช้ระเบียบวิธีเชิงคุณภาพโดยเก็บข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ จากการสัมภาษณ์และจากการลงภาคสนาม

ผลการวิจัยพบว่า ภูมิบท บทบาท คุณค่า และความสำคัญของเพลงกล่อมลูก มีคุณลักษณะเหมือนกันทั้งหมด เพลงกล่อมลูกถูกจัดเพลงพื้นบ้านชนิดหนึ่ง ใช้ร้องกล่อมลูกเพื่อให้เด็กนอนหลับไปด้วยความอบอุ่นใจ บทประพันธ์ใช้ภาษาที่มีความเรียบง่าย เป็นวรรณกรรมมุขปาฐะและเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ ซึ่งสรุปได้ว่า ระดับเสียงในการร้องกล่อมลูกทั้ง 4 ภาคเปิดโอกาสให้ผู้กล่อมกำหนดระดับเสียงได้ด้วยตัวเอง ส่วนคุณลักษณะของสำเนียงภาษาของเพลงกล่อมลูกทั้ง 4 ภาคใช้ภาษาเรียบง่าย ไม่ใช้คำราชาศัพท์ ฟังแล้วเข้าใจทันที สำเนียงที่ใช้เป็นไปตามภาษาถิ่น ส่วนคุณลักษณะของทำนองกล่อมลูก 4 ภาค ด้านทำนองสรุปได้ว่า มีความต่างกัน และคุณลักษณะด้านจังหวะและฉันทลักษณ์ของเพลงกล่อมลูกทั้ง 4 ภาค สรุปได้ว่า มีความเหมือนกัน

คำสำคัญ: คุณลักษณะ, เพลงกล่อมลูก, 4 ภาคไทย

¹ นักศึกษาระดับดุษฎีบัณฑิต คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ wittaya4275@gmail.com

Philosophy of Doctor's student, Faculty of Music and Drama, Bunditpatanasilpa Institute. wittaya4275@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ nop959@hotmail.com

Assistant Professor, Dr. Faculty of Music and Drama, Bunditpatanasilpa Institute. nop959@hotmail.com

³ รองศาสตราจารย์ ดร. โครงการบัณฑิตศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ jiji.meesilp@gmail.com

Associate Professor, Dr. Graduate School, Bunditpatanasilpa Institute. jiji.meesilp@gmail.com

Receive 04/05/65, Revise 27/11/67, Accept 27/11/67

Abstract

The thesis Features of 4 Regions Children Lullaby of Thailand had objectives to study background context, role play, value, important of children lullaby and to study melody, voice tone, rhythm, prosody and language accent of children lullaby by taking qualitative research of data collecting from academic documents studying, interviewing and field study.

The finding found that background context, role play, value and important of children lullaby have the same features of all, children lullaby be one kind of folk song to sing as children lullaby for easily of children sleeping with the warmest. The poem be simply verses, be oral literature and be culture inheritance of Nation. By the summary that the voice tone in children lullaby of 4 regions give the chance to children lullaby singers can set up the pitch of volume level by themselves and features of 4 regions children lullaby spend the simply verses, don't use the royal word that can be easily get immediately when listen, the used language accent will rely on individual local language which features of 4 regions children lullaby be summarized of having the different in melody by rhythm and prosody features of 4 regions children lullaby be the same.

Keywords: Characteristics, Children Lullaby, 4 Regions Thailand

1. บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ภูมิภาคในประเทศไทยมีพื้นที่แบ่งได้คือภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคกลาง และภาคอีสาน แต่ละภาค มีประเพณีและวัฒนธรรมหลากหลายทั้งด้านทัศนศิลป์ ด้านนาฏศิลป์ ด้านดุริยางคศิลป์ และด้านคีตศิลป์สะท้อนถึงความเป็นไทยที่อุดมไปด้วยความร่ำรวยทางศิลปวัฒนธรรมประจำชาติไทย ที่แสดงออกหลายด้านทั้งด้านภาษา ด้านประเพณี ด้านศาสนา ด้านอาหาร ด้านเครื่องแต่งกาย และด้านศิลปวัฒนธรรม ประชาชนทั่วไปมีวัฒนธรรมประจำถิ่นที่อาจคล้ายกันและแตกต่างกัน สืบทอดมา เห็นได้จากด้านทัศนศิลป์ ด้านนาฏศิลป์ ส่วนด้านคีตศิลป์ เห็นได้จากการแสดงออกในการขับร้องเป็น โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอนประกอบกับยังมีการละเล่นพื้นบ้านที่เรียกว่า เพลงกล่อมลูก ซึ่งใช้การจดจำ บทประพันธ์และทำนองต่อ ๆ กันมา ดังคำกล่าวของ ยุทธ เดชคำรน (2520) ความว่า

“เนื่องจากความจำเป็นในการดำเนินชีวิตในสังคมสมัยก่อนพ่อแม่ต้องออกไปทำงาน ทำให้เข้าป่าหาอาหาร จึงทิ้งลูกให้อยู่กับปู่ย่า ตายาย เด็กอาจจะร้องโยเยรบกวน ดังนั้นผู้มีหน้าที่ดูแลจึงต้องพยายามหาวิธีปลอบเด็กหรือทำให้เด็กหลับ บทเพลงกล่อมจึงถูกเลือกสรรมาใช้ขับกล่อมให้เด็กเพลิดเพลินจนหลับไป”

เมื่อพิจารณาความสำคัญของเพลงกล่อมลูก จากการบันทึกของลมูล จันทน์หอม (2537) ความว่า

“เพลงกล่อมลูกเป็นวรรณกรรมท้องถิ่นที่เป็นเครื่องมือในการอบรมเลี้ยงดูเด็กให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ เนื้อร้องจะเป็นภาษาท้องถิ่น ซึ่งอาจจะดัดดัดแปลงมาจากนิทานหรือเรื่องราวที่เป็นความรู้สึกของผู้ขับร้องที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางสังคม เช่น ธรรมชาติ การทำมาหากิน ในบางท้องถิ่นเพลงกล่อมลูก บทบาทเป็นเครื่องมือในการสั่งสอน หรือปลูกฝังค่านิยมให้แก่เด็กและบุคคลรอบข้างที่ได้ยินได้ฟังด้วย เช่น เนื้อร้องในเชิงตำหนิ ติเตียน ความประพฤติกที่ไม่พึงประสงค์หรือให้ข้อคิดแก่ทั้งชายหญิง ในชุมชนนั้น ๆ”

ผู้วิจัยมีความชื่นชอบเพลงกล่อมลูกมาตั้งแต่ยังเด็ก เนื่องจากได้เห็นและได้ฟังแม่ร้องกล่อมน้องและหลาน จึงมีแรงบันดาลใจที่จะทำการศึกษาเพื่อให้เข้าใจสภาพปัจจุบันของภูมิบท บทบาท คุณค่า และความสำคัญของเพลงกล่อมลูกว่าเป็นอย่างไร รวมถึงจะทำการศึกษาค้นคว้า ระดับเสียง จังหวะ ฉันทลักษณ์ และสำเนียงภาษาของเพลงกล่อมลูกว่าเป็นอย่างไรอีกประการหนึ่งด้วย จึงกำหนดชื่อที่จะทำการศึกษาว่าคุณลักษณะเพลงกล่อมลูก 4 ภาคของไทย โดยผลจากข้อค้นพบองค์ความรู้จากงานวิจัยฉบับนี้จะนำไปสู่การตระหนักถึงคุณค่าของเพลงกล่อมลูกของชนในชาติ ทั้งนี้เมื่องานวิจัยสำเร็จลง ผู้วิจัยมีความประสงค์นำผลงานออกเผยแพร่ในรูปแบบของเอกสารทางวิชาการให้กับหน่วยงานทางการศึกษาตั้งแต่ในระดับอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา ได้ใช้ประโยชน์ในการศึกษาทั้งการฟังหรือใช้กล่อมบุคคลในครอบครัวของตนดังเช่นในอดีต ประกอบกับยังเป็นการอนุรักษ์ สืบสาน สร้างสรรค์ พัฒนา และต่อยอดคุณค่าแท้ของมรดกทางภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาวไทยสืบไป

1.2 จุดประสงค์ของการวิจัย

- 1.2.1 เพื่อศึกษาภูมิบท บทบาท คุณค่า และความสำคัญของเพลงกล่อมลูก
- 1.2.2 เพื่อศึกษาทำนอง ระดับเสียง จังหวะ ฉันทลักษณ์ และสำเนียงภาษาของเพลง

กล่อมลูก

1.3 ขอบเขตการวิจัย

- 1.3.1 ด้านเนื้อหา ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาคุณลักษณะของเพลงกล่อมลูก 4 ภาคของไทย คือ

- 1.3.1.1 ศึกษาภูมิบท บทบาท คุณค่า และความสำคัญของเพลงกล่อมลูก
- 1.3.1.2 ศึกษาทำนอง ระดับเสียง จังหวะ ฉันทลักษณ์ และสำเนียงภาษาของเพลง

กล่อมลูก

- 1.3.2 ด้านพื้นที่ ผู้วิจัยกำหนดพื้นที่ 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดอ่างทอง และจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยจะค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งวิทยาการต่าง ๆ ทั้งข้อมูลจากเอกสาร ตำรา งานวิจัย และการสัมภาษณ์

- 1.3.3 ด้านบุคลากร ผู้ให้ข้อมูลผู้วิจัยกำหนดกลุ่มบุคคลที่เป็นผู้ให้ข้อมูลกับงานวิจัยดังต่อไปนี้

- 1) กลุ่มศิลปินแห่งชาติ
 - อาจารย์ทัศนีย์ ขุนทอง
 - พันโทเสนาะ หลวงสุนทร
 - อาจารย์ศิริ วิชเวช
- 2) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญดนตรีพื้นบ้าน
 - กรวรรณ บุญกองรัตน์ ผู้ให้ข้อมูลเพลงกล่อมลูกจังหวัดเชียงใหม่
 - อาจารย์จำรัส อยู่สุข ผู้ให้ข้อมูลเพลงกล่อมลูกจังหวัดนครราชสีมา
 - เสาวลักษณ์ มั่นรอด ผู้ให้ข้อมูลเพลงกล่อมลูกจังหวัดอ่างทอง
 - อาภาณี จินช่วย ผู้ให้ข้อมูลเพลงกล่อมลูกจังหวัดนครศรีธรรมราช

1.4 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยฉบับนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้การอธิบายเชิงพรรณนาเพื่อแสวงหาความรู้และสังเคราะห์ข้อมูลในการทำงานวิจัยเรื่องคุณลักษณะเพลงกล่อมลูก 4 ภาคของไทย จัดเก็บข้อมูลด้วยวิธีที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความเที่ยงตรงโดยมีขั้นตอนดังแสดงต่อไปนี้

1.4.1 การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยศึกษาทบทวนวรรณกรรม แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 แนวคิดและทฤษฎี ส่วนที่ 2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ได้แก่ ห้องสมุดวิทยาลัย-นาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหิดล และฐานข้อมูลออนไลน์ เป็นต้น นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลคือ แหล่งข้อมูลที่ได้จากการจากเอกสารทางวิชาการ ตำรา และแหล่งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์บุคคลผู้ให้ข้อมูล

1.4.2 การออกแบบวิธีวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยออกแบบวิธีวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการวิจัย โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย แบ่งออกเป็น 9 ขั้นตอนดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 จัดทำแนวคำถามแบบกึ่งมีโครงสร้างเพื่อนำไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิ โดยแนวคำถามที่จัดทำจะนำไปผ่านการตรวจพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

ขั้นที่ 2 ศึกษาคุณลักษณะเพลงกล่อมลูก 4 ภาคของไทยจากการสังเกต และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้เกี่ยวกับเพลงกล่อมลูกทั้ง 4 ภาคโดยทำการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครฯ ซึ่งมุ่งเน้นศึกษาและวิเคราะห์เพลงกล่อมลูกภาคละ 1 จังหวัด ได้แก่

เพลงกล่อมลูกจังหวัดเชียงใหม่ ผู้ให้สัมภาษณ์ คือ กรรพันธ์ บุญทองรัตน์

เพลงกล่อมลูกจังหวัดนครราชสีมา ผู้ให้สัมภาษณ์ คือ เสาวลักษณ์ มั่นรอด

เพลงกล่อมลูกจังหวัดอ่างทอง ผู้ให้สัมภาษณ์ คือ จำรัส อยู่สุข

เพลงกล่อมลูกจังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้ให้สัมภาษณ์ คือ อาภาณี จินช่วย

เพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับนำมาวิเคราะห์ ทั้งนี้แนวคำถามที่ใช้เป็นลักษณะคำถามปลายเปิด เพื่อให้โอกาสแก่ผู้ให้ข้อมูลได้แสดงทัศนะในการตอบคำถามมากที่สุด

ขั้นที่ 3 ศึกษาคุณลักษณะเพลงกล่อมลูก 4 ภาคของไทยจากเอกสารทางวิชาการ

ขั้นที่ 4 นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และข้อมูลการศึกษาเอกสารทางวิชาการ

มาสังเคราะห์ข้อมูล

ขั้นที่ 5 จัดทำเล่มงานวิจัยเรื่องคุณลักษณะเพลงกล่อมลูก 4 ภาคของไทยเป็นเอกสารงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ เพื่อเผยแพร่สู่สาธารณชนโดยแบ่งออกเป็น 7 บท

ขั้นที่ 6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจำแนกการบันทึกข้อมูลไว้ดังนี้

6.1 การจดบันทึกข้อมูล เป็นการบันทึกข้อมูลจากการทำงานภาคสนามที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสังเกตของผู้วิจัย เพื่อใช้วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นระหว่างการทำงานภาคสนาม

6.2 บันทึกเสียงการสัมภาษณ์ด้วยเครื่องบันทึกเสียงโดยละเอียด เพื่อใช้ในการตรวจสอบข้อมูลการจดบันทึกของผู้วิจัยและนำมาประกอบการวิเคราะห์ข้อมูล

6.3 การบันทึกภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว เพื่อให้ได้ข้อมูลในการวิจัย

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 คุณลักษณะของเพลงกล่อมลูก 4 ภาคของไทย เป็นการนำเสนอภูมิบทของเพลงกล่อมลูก ซึ่งผู้สนใจอาจใช้เป็นแนวทางดำเนินการวิจัยตามหัวข้อที่ตนเองสนใจได้ในอนาคต

1.5.2 คุณลักษณะของเพลงกล่อมลูก 4 ภาคของไทย ด้านทำนอง ระดับเสียง จังหวะฉันทลักษณ์ และสำเนียงภาษาของเพลงกล่อมลูก เป็นองค์ความรู้เพื่อนำไปศึกษาบทเพลงอื่น ๆ ให้กับผู้สนใจได้นำไปใช้ประโยชน์ต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติได้

2. ผลการศึกษา

งานวิจัยเรื่อง คุณลักษณะเพลงกล่อมลูก 4 ภาคของไทย ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ตามจุดประสงค์ในข้อที่ 1 คือ ภูมิบท บทบาท คุณค่า และความสำคัญของเพลงกล่อมลูก ส่วนจุดประสงค์ที่ 2 จะวิเคราะห์ทำนอง ระดับเสียง จังหวะ ฉันทลักษณ์ และสำเนียงภาษาของเพลงกล่อมลูก ดังแสดงรายละเอียดในการวิเคราะห์ต่อไปนี้

2.1 ภูมิบท บทบาท คุณค่า และความสำคัญของเพลงกล่อมลูก

2.1.1 ภูมิบท

แนวคิด ของ ประคอง ฮะสม และเอี่ยมพร กิจวิวัฒนกุล (2516) กล่าวไว้ใน ศึกษา คติชาวบ้านในบทกล่อมเด็ก ความว่า

“เพลงกล่อมเด็กจะเกิดขึ้นในสังคมไทยนานเท่าใดนั้นยังไม่สามารถสืบทราบได้ แต่ที่แน่นอนคือ เพลงกล่อมลูกเกิดในหมู่บ้านก่อนแล้วกระจายไปสู่ชนชั้นสูงโดยสันนิษฐานว่าเกิดจากการเล่านิทานให้เด็กฟังก่อนนอน นอกจากนั้นเรายังไม่รู้ว่าการร้องเพลงกล่อมเด็กนี้เกิดขึ้นเองในวัฒนธรรมของไทย หรือรับมาจากวัฒนธรรมอื่น เนื่องจากเพลงกล่อมเด็กอาจเรียกได้ว่าเป็นวัฒนธรรมสากลที่มีทั่วไปเกือบทุกชาติทุกภาษา”

ผู้วิจัยใช้แนวคิดข้างต้น เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภูมิบท บทบาท คุณค่า และความสำคัญของเพลงกล่อมลูกทั้ง 4 ภาคของไทย ประกอบกับจะใช้ทฤษฎีลูกกระดอง ของ ณรงค์ชัย ปิฎกรัศต์ (2563) ที่กล่าวไว้ว่า

“ทฤษฎีลูกกระดอง มุ่งเน้นการเก็บข้อมูลภาคสนาม เหมาะสำหรับการทำงานภาคสนามใน ด้านงานสร้างสรรค์ที่ใช้วิธีวิจัยทางคุณภาพ มีหลักการคือ ใช้หาข้อมูลจากบุคคลหนึ่งไปยังบุคคลอื่น ๆ เมื่อได้ข้อมูลสะท้อนกลับไปกลับมาจนเป็นเรื่องเดียวกันจึงยุติกระบวนการในการหาข้อมูลนั้น ๆ ลง”

ความข้างต้น ผู้วิจัยกล่าวได้ว่า ทฤษฎีลูกกระดองเป็นเครื่องมือหนึ่งในการหาข้อมูล ในงาน ภาคสนาม ดังนั้นผู้วิจัยจะนำทฤษฎีลูกกระดองมาใช้ในการสืบค้นข้อมูล อันว่าด้วยเรื่องภูมิบท บทบาท คุณค่า และความสำคัญของเพลงกล่อมเป็นอย่างไร

เพลงกล่อมลูกถูกจัดให้เป็นเพลงพื้นบ้านชนิดหนึ่ง มีการใช้อยู่ทั่วไปในแต่ละภาคของ ประเทศไทย เป็นทำนองเพลงสำหรับใช้ร้องกล่อมที่ลูกสร้างขึ้นเพื่อขับกล่อมให้เด็กเกิดความ เพลิดเพลินและนอนหลับไปด้วยความอบอุ่นใจ เนื้อเพลงมักแสดงถึงความรักความห่วงใยของแม่ที่มี ต่อลูก หรือเป็นนิทานเรื่องเล่าขานสอแทรกความสนุกสนาน หรือเป็นการสั่งสอน เพลงกล่อมลูกบาง เพลงยังสะท้อนให้เห็นสภาพชีวิตความเป็นอยู่ ความคิด และความเชื่อต่าง ๆ อีกประการหนึ่งด้วย ดังกรรชิต จิตรระทาน (2530) อธิบายไว้ว่า

“เพลงพื้นบ้านจะสะท้อนภาพชีวิตประจำวัน เป็นต้นว่า ชีวิตการทำงานของชาวบ้าน ขนบธรรมเนียม ประเพณี การเชื่อถือ ตลอดจนเรื่องราวความเป็นอยู่ของประชาชน ชาวบ้าน ที่สืบทอด กันมาแต่โบราณความรู้เหล่านี้เป็นดังแว่นขยายให้เห็นการเป็นอยู่แต่เก่าก่อน ซึ่งในหนังสือพงศาวดาร มักผ่านเลยไป”

ความข้างต้น ผู้วิจัยอธิบายได้ว่า เพลงกล่อมลูกเป็นเพลงพื้นบ้านที่สะท้อนภาพ ชีวิตประจำวัน จัดได้ว่าเป็นวรรณกรรมชาวบ้านชนิดหนึ่ง เนื้อหาของบทเพลงสะท้อนวิถีการดำรงชีวิต ในท้องถิ่นทั้ง 4 ภาคของไทยเรียกเพลงกล่อมลูกต่างกันคือภาคเหนือ เรียกว่า “ลิกจั่งจาโหน หรือ

อื้อจา” ตามเสียงที่ใช้ขึ้นต้นของเพลงกล่อมลูกภาคอีสาน เรียกว่า “นอนสาหล่า หรือนอนสาเต้อ” ภาคกลาง เรียกว่า “เพลงกล่อมลูกหรือเพลงกล่อมลูก” ภาคใต้ เรียกว่า “เพลงชาน้อง หรือเพลง ร้องเรือ”

2.1.2 บทบาท

เพลงกล่อมลูกทั้ง 4 ภาคของไทยนับได้ว่าเป็นภูมิปัญญาที่ช่วยส่งเสริมและพัฒนาชีวิตของคนในชาติให้มีคุณภาพ โดยชาวบ้านได้สร้างเพลงกล่อมลูกเกิดเป็นภูมิปัญญาของไทยที่มีทั้งแนวคิด มีทั้งสาระแฝงร่วมอยู่ในบทประพันธ์ของเพลงที่ใช้ร้องกล่อม ดัง ดวงเดือน หลงสวาสดี (2547) กล่าวไว้ว่า

“เพลงกล่อมลูก เป็นศิลปะเพลงพื้นบ้านประเภทหนึ่ง ซึ่งถ่ายทอดทางมุขปาฐะที่ได้มีการสืบทอดมา เป็นระยะเวลาอันยาวนานและเป็นเพลงที่มีปรากฏอยู่ในทุกภาคของประเทศไทย นับเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญและมีคุณค่าอย่างหนึ่งของสังคมไทยเช่นเดียวกับศิลปะวัฒนธรรมแขนงอื่น ๆ”

ความข้างต้นผู้วิจัย กล่าวได้ว่า ภูมิปัญญาในด้านเพลงกล่อมลูกทั้ง 4 ภาคของไทยมีความเกี่ยวข้องกันในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ที่แสดงถึงวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ของคนไทยทั้งภาคเหนือ ภาคอีสาน ภาคกลาง และภาคใต้ มีส่วนคล้ายกันคือ นำเด็กใส่ “เปล” โดยจับเด็กนอนตะแคง จากนั้นจึงร้องกล่อมด้วยบทประพันธ์ที่ตัวเองชื่นชอบ พร้อมกับการไกวเปลไปจนกว่าเด็กจะหลับ ดัง ผาสุก มุทธรเมธา (2535) อธิบายไว้ดังนี้

“เด็กจะเรียนรู้ภาษามนุษย์ได้เร็วถ้าเด็กได้ยินเสียงมนุษย์อยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นเสียงพูด เสียงขับกล่อม การพูดจากับเด็ก การเห่กล่อมเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาให้กับเด็กและยังก่อให้เกิดความอบอุ่น ความปลอดภัย ช่วยให้หลับอย่างเป็นสุข ทำให้จิตใจสบายพักผ่อนได้อย่างเต็มที่ เด็กจะเติบโตสมบูรณ์ทั้งทางกายและทางจิตใจ”

ความข้างต้นผู้วิจัยอธิบายได้ว่า การส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาให้กับเด็ก เปรียบเสมือนเป็นกระจุกเงาสะท้อนให้เห็นชีวิตความเป็นอยู่ของสังคมในหลายหลายแง่มุม โดยให้ความรู้เรื่องศัพท์ภาษาและความรู้ด้านอื่น ๆ ประกอบกับยังสามารถใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการอบรมสั่งสอน และให้ความเพลิดเพลินใจไปในตัว ดังนั้นจะเห็นได้ว่าบทบาทของเพลงกล่อมลูกทั้ง 4 ภาค มีลักษณะเหมือนกันทั้งหมด กล่าวคือเพลงกล่อมลูกเป็นเครื่องมือสำหรับใช้เลี้ยงดูเด็กในยามที่ต้องการให้เด็กหลับอย่างเป็นสุข ส่งผลให้เด็กได้เติบโตมีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและทางจิตใจ

2.1.3 คุณค่า

เพลงกล่อมลูกทั้งภาคเหนือ ภาคอีสาน ภาคกลาง และภาคใต้ให้คุณค่าในด้านการสืบทอดวัฒนธรรม เห็นได้จากการแสดงถึงความผูกพัน ด้วยระบบการเป็นเครือญาติพี่น้อง มีการติดต่อไปมาหาสู่กันอย่างสม่ำเสมอ รักใคร่กลมเกลียว มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันเสมอมา ซึ่งสะท้อนสภาพวิถีชีวิตและค่านิยมในสังคมตลอดมา เพลงกล่อมลูกสอนทั้งด้านการรู้จักการดำรงชีวิตตั้งแต่วัยเด็กโดยพ่อแม่คอยให้การเลี้ยงดูอย่างทะนุถนอม

2.1.4 ความสำคัญของเพลงกล่อมลูก

เพลงกล่อมลูกจัดได้ว่าเป็นกระบวนการขั้นตอนหนึ่งในการเลี้ยงดูลูกหลานของคนไทยมาตั้งแต่สมัยโบราณ เด็กจะได้รับความรักใคร่ห่วงใยจากพ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย โดยจะแสดงออกมาใน

รูปของการตามใจ หรือพูดจาปลอบประโลมในทางดีงาม รวมถึงบอกกล่าวให้เด็กได้รับรู้อารมณ์และความรู้สึกของพ่อแม่ ซึ่งสะท้อนออกมาด้วยบทเพลงกล่อมลูก ที่มีเนื้อร้องแสดงความรักใคร่ห่วงใยลูกหลาน

2.2 ทำนอง ระดับเสียง จังหวะ ฉันทลักษณ์ และสำเนียงภาษาของเพลงกล่อมลูก

2.2.1 ทำนอง และระดับเสียงของเพลงกล่อมลูก ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ให้เห็นถึง ความเหมือนและความแตกต่างของทำนองกล่อมลูก ของภาคเหนือ ภาคอีสาน ภาคกลาง และภาคใต้ ซึ่งจากการวิเคราะห์ผู้วิจัยอธิบายได้ว่า มีลักษณะทำนองสำหรับการร้องกล่อมที่เหมือนกันคือ ใช้ทำนองที่เรียบง่าย ไม่ซับซ้อน จดจำได้ง่าย มีลักษณะทำนองซ้ำไปซ้ำมา การขับร้องจะใช้เสียงที่นุ่มนวล มีการลากเสียงเอื้อนให้ยาว ซึ่งสามารถทำให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึกเคลิบเคลิ้ม สามารถนำไปขับร้องได้ทุกคน โดยผู้ขับร้องจะใช้น้ำเสียงที่นุ่มเย็น มีลักษณะทุ้มต่ำ เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึกเพลิดเพลิน เคลิบเคลิ้ม และหลับลง การเริ่มต้นเพลงหรือลงท้ายวรรค โดยใช้การเอื้อนให้เสียงมีความยาวออกไป และเมื่อวิเคราะห์ถึงความแตกต่างกันของทำนองกล่อมลูกของแต่ละภาค กล่าวได้ว่า เป็นทำนองเฉพาะตัวคือ ภาคเหนือ มีทำนองกล่อมที่ประกอบไปด้วยโน้ตหลัก 5 เสียง ได้แก่ เสียง “ฟา” เสียง “ซอล” เสียง “ลา” เสียง “โด” และเสียง “เร” ภาคอีสานมีทำนองกล่อมที่ประกอบไปด้วยโน้ตหลัก 5 เสียง ได้แก่ เสียง “เร” เสียง “มิ” เสียง “ฟา” เสียง “ลา” และเสียง “ที” ภาคกลางมีทำนองกล่อมที่ประกอบไปด้วยโน้ตหลัก 5 เสียง ได้แก่ เสียง “โด” เสียง “เร” เสียง “มิ” เสียง “ลา” และเสียง “ที” ภาคใต้มีทำนองกล่อมที่ประกอบไปด้วยโน้ตหลัก 3 เสียง ได้แก่ เสียง “ลา” เสียง “โด” และเสียง “เร” ทั้งนี้องค์ประกอบของทำนองในด้านการใช้โน้ตเสียงหลัก กล่าวได้ว่า ภาคเหนือปรากฏการใช้โน้ตเสียง “ฟา” เป็นเสียงหลักอยู่ด้วย ส่วนภาคอีสานปรากฏการใช้โน้ตเสียง “ฟา” เช่นเดียวกับภาคเหนือ แต่มีเสียง “ที” ปรากฏอยู่ในเสียงหลักอีกเสียงหนึ่ง ประกอบกับเสียง “ที” นี้ยังพบอยู่ในภาคกลางด้วยเช่นเดียวกัน ดังนั้น จึงอธิบายได้ว่า ภาคอีสานและภาคกลางมีเสียง “ที” เป็นองค์ประกอบของทำนองในด้านการใช้โน้ตเสียงหลัก เมื่อพิจารณาต่อมาอีกพบว่า ภาคกลางและภาคใต้ไม่มีเสียงฟาเป็นองค์ประกอบของทำนองในด้านการใช้โน้ตเสียงหลัก

2.2.2 จังหวะของเพลงกล่อมลูก

จากการวิเคราะห์จังหวะของเพลงกล่อมภาคเหนือ ภาคอีสาน ภาคกลาง และภาคใต้ ผู้วิจัยแสดงได้คือ ด้วยบทประพันธ์บรรจพยางค์จำนวนน้อยทำให้การหยุดพักเพื่อหายใจสามารถทำได้ง่าย เพราะคำในบทประพันธ์ทั้งวรรคหน้าและวรรคหลังเป็นคำสั้น เมื่อพิจารณาให้ลึกอธิบายได้ว่า ทำนองการกล่อมลูกของทั้ง 4 ภาคจะหยุดจังหวะ เพื่อพักหายใจหลังจากออกเสียงคำร้องท้ายวรรคหน้าและวรรคหลังเป็นช่วงสั้น ๆ จังหวะที่ใช้ร่วมไปกับทำนองกล่อมใช้จังหวะช้าถึงปานกลางจึงเหมาะสมกับการทำให้เด็กหลับได้เร็วขึ้น

2.2.3 ฉันทลักษณ์ของเพลงกล่อมลูก

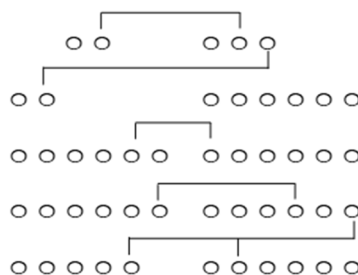
ผู้วิจัยอธิบายฉันทลักษณ์ของเพลงกล่อมลูกแต่ละภาค ดังแสดงต่อไปนี้

ภาคเหนือ (จังหวัดเชียงใหม่) ไม่กำหนดว่าจะบันทึกฉันทลักษณ์เป็นแบบหนึ่งแบบใด ลักษณะของการประพันธ์เพลงกล่อมลูกส่งสัมผัสท้ายวรรคจำนวนคำในแต่ละวรรคไม่คงที่ บางบทประพันธ์ใช้ฉันทลักษณ์หน้า 5 หลัง 6 บางบทประพันธ์ไม่มีลักษณะเช่นเดียวกับกลอน 8 จำนวนคำแต่ละวรรคไม่คงที่และไม่มีการใช้คำใช้ซ้ำ หรือคำซ้อน

ตัวอย่างบทประพันธ์และฉันทลักษณ์เพลงกล่อมภาคเหนือ

เพลง อื้อ จา จา (บทที่ 1)

จาจา บ่านาล้า
 สองตา อีป้อไปนาหนอกบ้าน
 ไปเก็บบ่าซาง ไสโป(ซ้ำ) ไปเก็บบ่าซาง ไสซัง
 ตัวนี้เงี้ยวกีนงาย ตัวนี้เงี้ยวแลกข้าว
 ตัวนี้เงี้ยวปั้นเจ้า ป้อนข้าวแล้วก้อยหลับไป

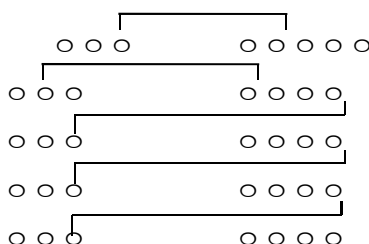
จากการวิเคราะห์บทประพันธ์และฉันทลักษณ์ข้างต้น พบว่า ลักษณะของคำสัมผัสของบทประพันธ์และฉันทลักษณ์ของเพลงกล่อมภาคเหนือ (จังหวัดเชียงใหม่) อธิบายได้คือ บรรทัดที่ 1 วรรคหน้ามีคำประพันธ์ 2 คำ คือ คำว่า “จา” ซึ่งสัมผัสกับคำว่า “นา” เป็นต้น

ภาคอีสาน (จังหวัดนครราชสีมา) ลักษณะของฉันทลักษณ์ พบว่า แต่ละบรรทัดมีความแตกต่างกัน โดยบรรทัดที่ 1 วรรคหน้ามี 4 พยางค์ วรรคหลังมี 5 พยางค์ ในบรรทัดที่ 2 วรรคหน้ามี 5 พยางค์ วรรคหลังมี 11 คำ ในบรรทัดที่ 3 วรรคหน้ามี 5 พยางค์ วรรคหลังมี 5 พยางค์ และในบรรทัดที่ 4 วรรคหน้ามี 6 พยางค์ วรรคหลังมี 6 พยางค์ ดังนั้นฉันทลักษณ์ของเพลงกล่อมลูกภาคอีสานจึงไม่กำหนดว่าเป็นแบบหนึ่งแบบใด จำนวนคำแต่ละวรรคไม่คงที่และไม่มีการใช้คำซ้ำคำซ้ำหรือคำซ้อน แต่มีสัมผัสระหว่างคำหรือท้ายคำ

ตัวอย่างบทประพันธ์และฉันทลักษณ์เพลงกล่อมภาคอีสาน

บทกล่อมภาคอีสาน บทที่ 1

นอนดื้อหล่ำ	หลับตาแม่สิกล่อม
เจ้าบ่นอน	บ่ให้กินกล้วย
แม่ไปห่วย	หาสอนปลาชิว
เก็บผักตี๋ว	มาใส่แกงเห็ด
ไปใส่เบ็ด	เอาปลาคอใหญ่

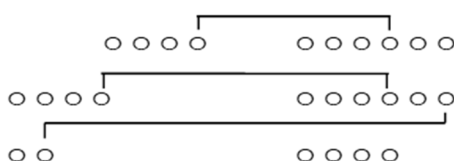
จากการวิเคราะห์บทประพันธ์และฉันทลักษณ์ข้างต้น พบว่า ลักษณะของคำสัมผัสของบทประพันธ์และฉันทลักษณ์ของเพลงกล่อมลูกภาคอีสาน (จังหวัดนครราชสีมา) อธิบายได้คือ คำสัมผัสของบทประพันธ์และฉันทลักษณ์ของเพลงกล่อมภาคอีสานข้างต้น บรรทัดที่ 1 วรรคหน้ามี 3 พยางค์ โดยคำว่า “หล่ำ” สัมผัสกับคำว่า “ตา” ในวรรคหลัง มี 5 พยางค์ ในบรรทัดที่ 2 วรรคหน้ามี 3 พยางค์ โดยคำว่า “บ่” เป็นต้น

ภาคกลาง (จังหวัดอ่างทอง) ลักษณะของฉันทลักษณ์ พบว่า บรรทัดที่ 1 วรรคหน้ามี 3 พยางค์ วรรคหลังมี 3 พยางค์ ส่วนในบรรทัดที่ 2 วรรคหน้ามี 3 พยางค์ วรรคหลังมี 4 พยางค์ จะเห็นว่าลักษณะของคำกลอนเป็นการใช้คำธรรมดา โดยคล้องจองที่สัมผัสนอกเป็นหลัก จำนวนคำแต่ละวรรคไม่คงที่และไม่มีการใช้คำใช้คำซ้ำหรือคำซ้อน แต่มีสัมผัสระหว่างคำหรือท้ายคำ

ตัวอย่างบทประพันธ์และฉันทลักษณ์เพลงกล่อมภาคกลาง

เพลง เจ้าเนื้อละมุน

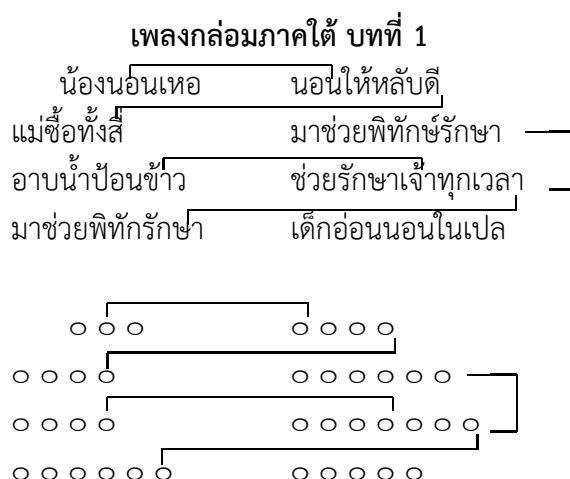
เจ้าเนื้อละมุน	เก็บดอกพิกุลบานเย็น
เก็บมาร้อยกรอง	ให้แม่เนื้อทองข้าเล่น
เนื้อเย็น	แม่คนเดียวเอย

จากการวิเคราะห์บทประพันธ์และฉันทลักษณ์ข้างต้น พบว่า ลักษณะของคำสัมผัสของบทประพันธ์และฉันทลักษณ์ของเพลงกล่อมลูกภาคกลาง (จังหวัดอ่างทอง) อธิบายได้คือ ลักษณะของคำสัมผัสของบทประพันธ์และฉันทลักษณ์ของเพลงกล่อมของภาคกลาง บรรทัดที่ 1 วรรคหน้า คำว่า “มน” สัมผัสกับ คำว่า “กุล” ในวรรคหลัง คำว่า “กรอง” ในวรรคหน้าของบรรทัดที่ 2 สัมผัสกับคำว่า “ทอง” ในวรรคหลังของบรรทัดที่ 2 และยังพบว่าคำว่า “เล่น” เป็นต้น

ภาคใต้ (จังหวัดนครศรีธรรมราช) ลักษณะของฉันทลักษณ์ พบว่า บรรทัดที่ 1 วรรคหน้า มี 3 พยางค์ วรรคหลังมี 4 พยางค์ ในบรรทัดที่ 2 วรรคหน้ามี 4 พยางค์ วรรคหลังมี 4 พยางค์ บรรทัดที่ 3 วรรคหน้ามี 4 พยางค์ วรรคหลังมี 7 พยางค์ ส่วนในบรรทัดที่ 4 วรรคหน้ามี 4 พยางค์ วรรคหลังมี 5 พยางค์ จึงกล่าวได้ว่า ไม่กำหนดว่าฉันทลักษณ์ของเพลงกล่อมลูกภาคใต้เป็นแบบหนึ่งแบบใด จำนวนคำแต่ละวรรคไม่คงที่และไม่มีการใช้คำซ้ำหรือคำซ้อน แต่มีสัมผัสระหว่างคำหรือท้ายคำ

ตัวอย่างบทประพันธ์และฉันทลักษณ์เพลงกล่อมภาคใต้

จากการวิเคราะห์บทประพันธ์และฉันทลักษณ์ข้างต้น พบว่า ลักษณะของคำสัมผัสของบทประพันธ์และฉันทลักษณ์ของเพลงกล่อมลูกภาคใต้ (จังหวัดนครศรีธรรมราช) อธิบายได้คือ คำสัมผัสของบทประพันธ์และฉันทลักษณ์ของเพลงกล่อมของภาคใต้ บรรทัดที่ 1 วรรคหน้า คำว่า “นอน” สัมผัสกับคำว่า “นอน” ในวรรคหลัง และคำว่า “ดี” ในวรรคหลัง เป็นต้น

2.2.4 การใช้สำเนียงภาษาของเพลงกล่อมลูก

เพลงกล่อมลูก จัดได้ว่าเป็นเพลงพื้นบ้านชนิดหนึ่ง มีเนื้อหา ทำนอง และคำร้องหลากหลาย แตกต่างกันไปตามบริบทของแต่ละท้องถิ่น มีสำนวนภาษาที่เรียบง่าย ตรงไปตรงมา และไม่ใช้คำราชาศัพท์ เนื้อหาบทประพันธ์กล่าวถึงสภาพสังคม สิ่งแวดล้อม ความเชื่อ ประเพณี ที่มีในท้องถิ่นของตน โดยใช้ภาษาถิ่น ซึ่งทำให้เพลงกล่อมลูกในแต่ละภาคมีความโดดเด่นไพเราะ เนื่องจากเพลงกล่อมลูกเป็นเพลงพื้นบ้าน ซึ่งเรียกว่า “วรรณกรรมมุขปาฐะ” อาศัยการจดจำเนื้อร้องสืบทอดกันมา บางครั้งอาจมีปัญหายุ่งยากในเรื่องการใช้ตัวสะกด เนื่องจากไม่แน่ใจว่าเสียงที่ได้ยินนั้นจะสะกดอย่างไร อย่างไรก็ตาม นอกจากด้านภาษาเขียนแล้ว เพลงกล่อมลูกยังเป็นหลักฐานสำคัญในการบันทึกข้อมูลด้านภาษาพูด เพราะในขณะที่ทำการร้องกล่อม ผู้ร้องกล่อมของจังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดอ่างทอง และจังหวัดนครศรีธรรมราช จะออกเสียงตามวิธีการพูดของตนเองด้วยภาษาถิ่นเป็นหลัก

3. สรุป และข้อเสนอแนะ

3.1 สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาเรื่องคุณลักษณะเพลงกล่อมลูก 4 ภาคของไทย ผู้วิจัยทำการสรุปตามจุดประสงค์ข้อที่ 1 ซึ่งสรุปผลของการวิจัย แบ่งเป็น 4 ข้อ ดังต่อไปนี้

1. ภูมิบท สรุปได้ว่า เพลงกล่อมลูกถูกจัดเพลงพื้นบ้านชนิดหนึ่ง มีการใช้อยู่ทั่วไปในแต่ละภาคของประเทศไทย เป็นทำนองเพลงสำหรับใช้ร้องกล่อมลูกที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อขับกล่อมให้เกิดความเพลิดเพลินและนอนหลับไปด้วยความอบอุ่นใจ บทประพันธ์ใช้ภาษาที่มีความเรียบง่าย เนื้อหาของบทเพลงกล่อมลูกสะท้อนวิถีการดำรงชีวิตแต่ละท้องถิ่น เพลงกล่อมลูกทั้ง 4 ภาคของไทยเรียกต่างกัน คือ ภาคเหนือ ใช้คำกล่อมเด็กเรียกว่า “ลิกจุงจาโนน” หรือเพลง “อ้อจา” โดยรวมเรียกเพลงกล่อมลูกของทางภาคเหนือว่า “เพลงอ้อลูก” ภาคอีสาน เรียกเพลงกล่อมลูกว่า “นอนสาหล่า” หรือ “นอนสาเต้อ” ภาคกลาง เรียกเพลง “กล่อมลูก” หรือ “เพลงกล่อมลูก” ภาคใต้ เรียกเพลงกล่อมลูกว่า “เพลงชาน้อง” หรือ “เพลงร้องเรือ”

2. บทบาท สรุปได้ว่า คุณลักษณะเพลงกล่อมลูกทั้ง 4 ภาคของไทยใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการอบรมสั่งสอน และให้ความเพลิดเพลินใจไปในตัว นอกจากนี้ ยังก่อให้เกิดความอบอุ่นความปลอดภัยให้กับเด็ก ถือได้ว่ามีบทบาทหน้าที่สำหรับช่วยกล่อมให้เด็กนอนหลับได้เร็วมากยิ่งขึ้น เมื่อหลับสนิทจะไม่รบกวนผู้เลี้ยงดู ดังนั้นจะเห็นได้ว่าบทบาทของเพลงกล่อมลูกทั้ง 4 ภาค มีลักษณะเหมือนกันทั้งหมด กล่าวคือเพลงกล่อมลูกเป็นเครื่องมือสำหรับใช้เลี้ยงดูเด็กในยามที่ต้องการให้เด็กหลับอย่างเป็นสุข ส่งผลให้เด็กได้เติบโตมีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและทางจิตใจ

3. คุณค่า สรุปได้ว่า เพลงกล่อมลูกทั้งภาคเหนือ ภาคอีสาน ภาคกลาง และภาคใต้ให้คุณค่าในด้านการสืบทอดวัฒนธรรม สะท้อนสภาพวิถีชีวิตและค่านิยมในสังคม ความหมายของบทประพันธ์มีคุณค่าให้เด็กได้ซึมซับคุณงามความดีเพื่ออยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข รวมถึงบ่มเพาะให้เป็นคนดีตั้งแต่วัยเยาว์ กระทั่งกลายเป็นผู้ใหญ่ที่ดีได้ในอนาคต

4. ความสำคัญของเพลงกล่อมลูก สรุปได้ว่า เพลงกล่อมลูกจัดได้ว่าเป็นกระบวนการขั้นตอนหนึ่งในการเลี้ยงดูลูกหลานของคนไทยมาตั้งแต่สมัยโบราณ มีเนื้อร้องแสดงความรักใคร่ห่วงใยลูกหลาน ทำนองเพลงกล่อมสร้างบรรยากาศให้เกิดความสงบ ช่วย让孩子หลับง่ายขึ้น จัดได้ว่าเป็นวัฒนธรรมสากล ที่มีอยู่ทั่วไปเกือบทุกชาติ

ผลการศึกษาเรื่องคุณลักษณะเพลงกล่อมลูก 4 ภาคของไทย ผู้วิจัยทำการสรุปตามจุดประสงค์ข้อที่ 2 ซึ่งสรุปผลของการวิจัย แบ่งเป็น 4 ข้อ ดังต่อไปนี้

1. ทำนองและระดับเสียง สรุปได้ว่า ทำนองการกล่อมลูกของแต่ละภาคเป็นทำนองเฉพาะตัว ภาคเหนือ ภาคอีสาน และภาคกลางมีทำนองกล่อมที่ประกอบไปด้วยโน้ตหลัก 5 เสียง ภาคใต้มีทำนองกล่อมที่ประกอบไปด้วยโน้ตหลัก 3 เสียง ส่วนระดับเสียงในการร้องกล่อมทั้งภาคเหนือ ภาคอีสาน ภาคกลาง และภาคใต้เปิดโอกาสให้ผู้กล่อมกำหนดระดับเสียงได้ด้วยตัวเองโดยอิสระ

2. จังหวะ สรุปได้ว่า จังหวะของเพลงกล่อมลูกภาคเหนือ ภาคอีสาน ภาคกลาง และภาคใต้จะหยุดจังหวะเพื่อพักหายใจหลังจากออกเสียงคำร้องท้ายวรรคหน้าและวรรคหลังเป็นช่วงสั้น ๆ จังหวะที่ใช้ร่วมไปกับทำนองกล่อมใช้จังหวะช้าถึงปานกลางจึงเหมาะสมกับการทำให้เด็กหลับได้เร็วขึ้น

3. ฉันทลักษณ์ สรุปได้ว่า ฉันทลักษณ์ของเพลงกล่อมลูกภาคเหนือ ภาคอีสาน ภาคกลาง และภาคใต้ มีฉันทลักษณ์ไม่แน่นอน ซึ่งไม่กำหนดว่าแต่ละภาคจะบันทึกฉันทลักษณ์เป็นแบบหนึ่งแบบใดอีกประการหนึ่งด้วย

4. สำเนียงภาษาของเพลงกล่อม สรุปได้ว่า สำเนียงเพลงกล่อมลูกทั้งภาคเหนือ ภาคอีสาน ภาคกลาง และภาคใต้ส่วนใหญ่ใช้ภาษาเรียบง่าย ฟังแล้วเข้าใจทันที ไม่ใช้คำราชาศัพท์ สำเนียงที่ใช้เป็นไปตามภาษาถิ่น ทั้งคำร้อง คำกล่อม และภาษาที่ปรากฏ ส่วนบทประพันธ์ของเพลงกล่อมลูก จะมีเนื้อหาหลายทิศทาง อาทิ บอกเล่า คำปลอบ คำสอน และคำขู่

3.2 ข้อเสนอแนะ

1. ภูมิบท บทบาท คุณค่า และความสำคัญของเพลงกล่อมลูก 4 ภาคของไทย เป็นคุณลักษณะเฉพาะของแต่ละภาคและแต่ละจังหวัด ซึ่งผู้สนใจสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพินิจคุณลักษณะของเพลงกล่อมลูกในจังหวัดที่ตนเองสนใจศึกษาได้ต่อไป

2. ผู้สนใจอาจจะนำทำนอง ระดับเสียง จังหวะ ฉันทลักษณ์ และสำเนียงภาษาของเพลงกล่อมลูกของจังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดอ่างทอง และจังหวัดนครศรีธรรมราช ไปประยุกต์ ขยายผล หรือต่อยอด กับเพลงกล่อมลูกของจังหวัดอื่น ๆ เพื่อให้เกิดการศึกษาและนำมาใช้อย่างแพร่หลายมากขึ้น

รายการอ้างอิง

- กรรชิต จิตรทาน. (2530). *สังคีตอธิบายเพลงกล่อมลูกภาคกลาง*. งานวิจัยหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต. ภาควิชาดุริยางคศิลป์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ณรงค์ชัย ปิฎกรัษฎ. (2563). *ทฤษฎีเพื่อการวิจัยและสารัตถบทดนตรี*. ลพบุรี: โรงพิมพ์นาฏดุริยางค์.
- ดวงเดือน หลงสวาสดี. (2547). *เพลงกล่อมลูกภาคกลางบ้านปากลัด ตำบลคลองเขิน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหิดล, นครปฐม.
- ประครอง ฮะสม และเอื้อมพร กิจวิวัฒน์กุล. (2516). *คติชาวบ้านในบทกล่อมเด็ก*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ผาสุก มุทฺธเมธา. (2535). *คติชาวบ้านกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- ยุทธ เดชคำธณ (2520). *คติชาวบ้านไทย*. เชียงใหม่: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ลมูล จันทน์หอม. (2537). *โลกทัศน์ชาวล้านนาศึกษาจากเพลงกล่อมเด็กภาคเหนือ*. เชียงใหม่.